

Synvärlden

Nr 1 2014

Tidskrift för fakta, debatt och utveckling kring synskaderehabilitering

Fäktning för synskadade, sid 9

Lätta teknikkäppen snart klar, sid 13

Ljus på arbetet, sid 15

Ges ut i samarbete mellan
Synskadades Riksförbund – SRF,
Föreningen För Synrehabilitering
– FFS och Specialpedagogiska
Skolmyndigheten, Resurscenter
syn i Stockholm och Örebro.

Redaktion:

Jan Wiklund, tel 08-39 92 98
Margret Grönkvist, tel 08-
123 366 13
Annika Södergren (ansv.utg)
tel 010-473 52 82

Postadress:

Nya Synvärlden
SRF, 122 88 Enskede

Fax:

08-39 93 22

e-post:

nyasynvarlden@srf.nu

2014 kommer Nya Synvärlden ut
med fyra nummer

Manusstopp

31 april

Tidningen kommer ut på svart-
skrift och pdf.

Adressändringar och nya
prenumerationer anmäls till
mia.karlsson@ffss.se.

Skicka gärna ditt bidrag – artikel
eller annons – till tidningen på
epost. Redaktionen förbehåller sig
rätten att korta ner och redigera
insänt material. Annonser går
givetvis in obeskurna.

Artiklarna läggs dock oftast in
oredigerat och författaren ansvarar
själv för innehållet.

OBS att bilder tagna med mobil
oftast blir usla!

OBS att digitalbilder kräver hög
upplösning.

Redaktionen skickar ett varmt
tack till alla som medverkat med
material i detta nummer!

ISSN 1401-4742

Innehåll

Inledare**3****Landet runt**

Kombinerad SFI och rehab	4
Utbildning till syn- och hörselinstruktör	6
Af rehab snävas in	7
Nationella barndagen på se Stockholm	8
Fäktning för synskadade	9
Kamratstödsprojekt i Stockholm	10
Dövblindcentret samlar expertisen	11

Hjälpmedel

Nu är dfen nya lätta teknikkäppen snart klar.	13
Nya grepp på Stockholms se	14
Bra ljus på arbetet	15

Från synfältet

Tiderna förändras – och vi med dem.	17
---	----

Debatt

Mobbning av nyutbildade från Härnösand?	18
---	----

Annonser

Ögonvårdspriset	7
Specialpedagogiska skolinstitutet	16
Gävleborgs landsting	17
Kallelse till årsmöte	19
Provista	19

FFS — Föreningen För Synrehabilitering

Ordförande:

Annika Södergren

tel 010-473 52 82, epost annika.sodergren@ffss.se

E-post: kansli@ffss.se

Webbsida: www.ffss.se

Kom ihåg att betala in medlemsavgiften!

För att bli medlem gå in på www.ffss.se och länken "bli medlem!". Fyll i formuläret så kommer en faktura på medlemsavgiften 250:-
Organisationsnummer 85 72 05 – 8199

FFS inför ett nytt år

Jag tar tillfället i akt och passar på att presentera mig själv. Mitt namn är Annika Södergren och är sedan FFS årsmöte 2013 vald till ordförande. Har arbetat snart 25 år som synpedagog. Under dessa år har jag arbetat 13 år på syncentraler och 12 år inom Specialpedagogiska skolmyndigheten, där jag också fortfarande arbetar.

Min nuvarande arbetsplats är Resurscenter syn i Örebro. Jag arbetar främst med synbedömningar (som en del av specialpedagogiska utredningar) av barn/ungdomar med synnedsättning och flerfunktionsnedsättning. Jag gillar verkligen mitt arbete som synpedagog och det är så kul att efter så många år ändå känna att man lär sig nya saker hela tiden. Sedan har ju arbetet förändrats över tid och det administrativa arbetet har ökat avsevärt mot tidigare. Jag tänker främst på alla datasystem man ska registrera och skriva i som exempelvis journalsystem (som byts ut med jämna mellanrum), tidbokning av besök, registrering och beställning av hjälpmedel, redovisning av egen arbetad tid. Detta har i sin tur minskat tiden för patient/brukar kontakter.

Under 2013 genomförde FFS en uppskattad konferens i Sundsvall. Årets tema var, ”Verktyg och metoder för tillgänglighet”. Dagarna innehöll gemensamma föreläsningar och

valbara workshops. Konferensen hade runt 100 deltagare. I skrivande stund arbetar vi i FFS styrelse mycket kring årets FFS dagar med tema ”Hälsöfrämjande synrehabilitering”. Konferensen går i Stockholm 20-21 mars.

Vi behöver hjälp från er FFS medlemmar. Vad har ni för önskemål till kommande konferenser? Det kan handla om förslag på tema och föreläsare, eller om något annat. Maila gärna in förslag och synpunkter till info@ffss.se.

2015 planeras en Nordisk kongress tillsammans med Danmark och Norge. Kongressen kommer att hållas i Tönsberg i Norge, 5-7 maj.

Förutom konferenser inom Sverige och i Norden har också FFS en regional verksamhet. Under 2013 var det Norra regionen som anordnade dagar i Östersund. Regionala aktiviteter kan vara allt från att bjuda in en föreläsare till att någon inom regionen berättar om en konferens man deltagit i. Regionombud finns på FFS hemsida. Har du några tankar eller idéer kring detta – hör av dig till ditt regionombud!

Årets FFS:are 2012 blev synpedagog Ingrid Axelsson, Stockholms syncentral för sitt arbete med att utforma synträning för personer med synfältsbortfall efter hjärnskada. Utmärkelsen Årets FFS: are går

till en person som på ett konkret och engagerat sätt bidragit till att utveckla svensk synrehabilitering.

Under 2013 var vi 250 medlemmar i föreningen och vi i styrelsen ska göra allt för att behålla dessa medlemmar, men även för att värva fler medlemmar. Medlemsavgiften kvarstår på 250 kr/år och då får man hemskickat tidningen ”Nya Synvärlden” 4 gånger/år. Dessutom finns möjlighet att söka stipendium och utvecklingsbidrag för FFS medlemmar. Se vidare på vår hemsida.

Här vill jag också passa på att rikta ett stort tack till våra sponsorer; Dolphin, ICAP, Idéutveckling, Insyn, Iris hjälpmedel, LVI, Multilens, Polar Print, Pro Vista, Synsupport/Nordic Eye och Synutveckling. Ert bidrag till föreningen är av ett mycket stort värde!

På FFS hemsida finns en rubrik kring konferenser. Här ska man kunna se vilka konferenser som är på gång både i Sverige, i Norden och internationellt. Har du fått nys om en konferens som kan vara av intresse för oss inom synområdet; lägg in konferensen direkt på hemsidan eller maila till info@ffss.se, så fixar vi det.

Annika Södergren
FFS styrelse

Kombinerad SFI och rehab

Hagabergs kombinerade SFI och rehabkurs har nu hållit på i ungefär fem månader. Hur har det gått?

Behovet var stort men svårigheterna större, säger Mikael Strömberg från SRF som organiserade verksamheten tillsammans med Hagaberg. Kommuner, arbetsförmedlingar och socialsekreterare har hängt på – men rekryteringen gick trögt.

– Det fanns en oerhörd ängslan från de tilltänkta eleverna. De var oroliga för resor, för mat, för medicinering, och att sova på Hagaberg som det var tänkt var ett oöverstigligt steg för dem. Man behöver inte vara invandrare utan språkkunskaper för det, många av våra medlemmar är rädda för att åka tåg och för att inte hitta till våra aktiviteter.

Så de nio kursdeltagare som till sist anmälde sig till kursen – som väl får sägas vara Stockholms och Sörmlands elit när det gäller risktagande – åker mestadels färdtjänst och sover hemma hos familjen.

– Bakgrunden till kursen var att synskadade invandrare hamnar i ett moment 22, säger Anna Thorén som är svensklärare. Utan att kunna svenska är det svårt att få hjälp av syncentralen. Och om man inte är rehabiliterad är det svårt att lära sig svenska. Många har försökt – bara för att få ett läkarintyg på

Ovan från vänster: tolken Ghadir, Vehid, Chamoun och assistenten Lena spelar fia. En förevändning för enkel språklig kommunikation
Nedan: Wafaa övar tangentbord

att man är ”befriad från svenska”.

– Så den här kursen är alltså en kombination.

Hagaberg har lång erfarenhet både av synskadadekurser och SFI, och dessutom gott om plats för F&O-övningar. Plus ett internat som alltså inte används.

– Ett pedagogiskt dilemma, säger Anna Thorén som vet hur mycket elever lär sig på icke-lektionstid. Och de pedagogiska utmaningarna är stora nog ändå:

– Det är en heterogen grupp. Det är alla åldrar, alla synstatusar, alla utbildningsnivåer, många språk, många alfabeten, och olika lång tid i Sverige. Vi tvingas individualisera hårt.

– I klassrummet har vi fokus på muntligt språk – uttal, hörförståelse. Skrift är ett problem. Någon är analfabet och andra många har inte läst och skrivit så mycket med latinsk skrift. Ett ideal vore kanske att utgå mer och tidigare från punktskrift, men det är nog inte så lätt att lära sig punktskrift på ett språk man inte behärskar och för att återge t.ex. arabiska med punktskrift måste man veta hur arabiskans ljud återges.

– Så i svenskan jobbar vi så mycket som möjligt med taktila latinska bokstäver, som de flesta kan, och på rehab även med tangentbord. Någon kan redan detta och skickar mejl och har omvandling från word till punktskrift, medan andra aldrig har sett en dator. Några är synsvaga och lär sig latinska bokstäver med förstoring medan någon annan väljer att avstå från skrivande överhuvudtaget. Å andra sidan har vi en som är så studiebegåvad att man hisnar, hon kommer absolut att lära sig punktskrift.

Annars tror inte Anna att man kommer att hinna så långt med den under det här året.

– Det finns ett jätteintresse för hjälpmedel typ färgindikatorer

och milestone. På grund av språksvårigheterna har man inte kommit i kontakt med dem tidigare. Och någon skulle behöva en dator med talsyntes, men tyvärr går det inte att få pengar till en sådan.

Eleverna går två veckor på Hagaberg och är sen hemma med läxor på cd och cctv för dem som klarar det, och förhoppningsvis lite träning på syncentralen.

– Jag vet inte riktigt hur det har lyckats för dem med träningen hemma i respektive kommun, säger Anna.

– Vi försöker utgå från en vanlig SFI-lärobok, men det är inte helt lätt. Den utgår alltför mycket från bilder. SPSM hoppas på idéer från oss och vi känner oss som något av pionjärer. Vi försöker ta oss fram med somaliska lexikon, serbiska grammatikor och den arabiska vi kan. Någon av eleverna är tvåspråkig och kan tolka från engelska till tigrinya. Vi laborerar med mobil, google translate och lexin, men det är otillförlitligt. Somaliskan och tigrinyan har tyvärr blivit eftersatta; det är inte rättvist men vi gör så gott vi kan.

I alla fall är Chamoun, Wafaa och Jamal eniga om att kursen är bra. Det enda de uttrycker missnöje med är att den borde vara så lång att man hinner lära sig punktskrift.

Nästa gång man gör en sån här kurs behövs längre tid för rekrytering och förarbete, säger Annika Wallin som utvärderar

den för SRF:s räkning. Dels har mycket av kurstiden gått åt till att lära känna deltagarnas behov, vilket kunde vara bra att ha gjort innan. Och dels skulle det ha varit bra om man tidigt hade kunnat ge konkreta och lugnande besked på möjliga deltagares oro över vilken hjälp som kan ges. Rekryteringen skedde via syncentralerna och om det funnits mer tid hade man kanske kunnat motivera fler att våga ta chansen.

Även Annika har dokumenterat det stora behovet av kurser med det här innehållet.

– Många har levt utanför samhället så länge. Många har låg självkänsla och lite erfarenhet. Alla säger att de längtar till skolan. Det viktigaste för dem är att någon visar vägen, och talar om vad som är möjligt. Det är omöjligt att fråga om vad deltagarna vill ha, de vet inte vad som finns.

JW

Ansvariga för kursen är
Jan Eidvall, kursföreståndare,
synskadeinformation
Anna Thorén, svenska
Maud Häger, synpedagogik
Britt-Marie Mirell, svenska
Tesfaye Deriba, rättigheter,
punktskrift och allmän förebild
Lena Gunnarsson, kursassistent
och logistisk administration
Ibland använder man också
tolkhjälp

Utbildning till syn- och hörselinstruktör

Vi har tidigare skrivit om att Förbundet Sveriges Dövblinda, Hörselskadades Riksförbund och Synskadades Riksförbund tillsammans med Syn- och hörselinstruktörföreningen och Hagabergs folkhögskola och med medel från Arvsfonden drivit ett projekt för att ta fram en ny och sammanhållen utbildning för syn- och hörselinstruktörerna.

Vi har genomfört en utbildning där vi strävat efter att ge kunskaper för att kunna hjälpa personer som ha antingen synnedättning, hörselnedsättning eller en kombination av dessa. Vid kursen deltog tolv personer, och de kom från Skåne i söder till Västerbotten i norr

Efter utbildningen har vi utvärderat kursen. Syftet med utvärderingen var att få fram erfarenheter och synpunkter från intressenter i projektet om utbildningen gett den kunskap som krävs för att hantera arbetsituationen som syn- och hörselinstruktör. Utvärderingen har fått lägga grund till att förändra och förbättra kommande utbildningar. Vi har tagit fram en ny kursplan och förslag på schemaläggning utifrån den kursplanen. Se slutrapporten av projektet.

Den första delen av utvärderingen var besöksrapporter som gjordes av de syn- och hörselinstruktörer som genomgick utbildningen. Utöver detta har

intervjuer genomförts av dem som genomgått utbildningen till syn- och hörselinstruktör. En enkät har gjort med ett urval brukare som erhållit stöd av syn- och hörselinstruktör under projekttiden.

Det första och viktigaste är att i stort verkar utbildningen, eller rättare sagt syn- och hörselinstruktörernas kompetens väl motsvarar de krav som ställs på dem i deras praktiska arbete. Det framgår tydligt av resultaten från besöksrapporterna som gjordes av de syn- och hörselinstruktörer som genomgick utbildningen, och enkäterna till brukare som fått insatser.

Instruktörerna ställs sällan inför önskemål eller situationer som de inte kan lösa. Antingen själva eller så kan de hänvisa till någon annan verksamhet som förhoppningsvis kan åtgärda situationen.

I huvudsak är det rätt innehåll i utbildningen. Allt annat hade också varit förvånande. Självklart finns det dock synpunkter på vad som kan förbättras.

Det moment som tydligast pekas ut att det behöver utökas är mer praktisk träning kring hörselhjälpmedel. Det finns i dag många modeller av hörapparater och de är relativt tekniska och komplicerade, och det behövs mer tid för att verkligen lära sig hantera dessa så man kan lära

andra använda apparaterna.

I viss mån gäller detta även hjälpmedel för personer med synnedättning. Det sker hela tiden en utveckling, främst på IT området, och det behövs mycket tid för att kunna hänga med i den utvecklingen.

Ett annat spår än det vi kan kalla teknikutvecklingen är den pedagogiska sidan av arbetet. Här efterfrågas mer kunskap i motivationsarbete och hur man hjälper personer med demensproblematik.

En fråga som aktualiserats alltmer i projektet är huruvida kommunerna är beredda att bekosta en utbildning som den nuvarande i framtiden. Det blir ganska dryga kostnader med så många veckors boende på folkhögskolan och reskostnaderna kan också bli höga.

Det är också svårt för många av deltagarna att vara borta från arbetet under så pass lång tid. Det är en följd av att de redan har arbete, ett arbete som ingen annan i kommunen med lätthet kan gå in och vikariera på.

Mot den här bakgrunden har vi konstaterat att vi vill pröva ett helt nytt upplägg på kursen med delar som genomförs som distansstudier. Det finns i utbildningen delar som är mycket praktiska och som måste göras på plats, men det finns också delar som lämpar sig väl för distansstudier. Vi har tagit

Af Rehab snävas in

fram arbetsuppgifter som löses hemma och som sedan diskuteras på skolan.

Vi planerar att kursen som genomförs i höst ska bli åtta veckor. Fyra veckor på folkhögskola och fyra veckor distansstudier. Fördelningen blir en vecka på skolan, två veckor distans, två veckor på skolan, två veckor distans och en avslutande vecka på skolan.

Det gör att det blir enklare att hålla kontakten med det ordinarie arbetet, samtidigt som vi kan pressa kostnaden. Vi hoppas att detta upplägg ska falla väl ut och ge en utbildning som är minst lika bra och kanske bättre än den nuvarande.

Bertil Sköld
Projektledare

Stöd och insatser för den som har arbete men behöver anpassning i sitt arbete – händer något?

Arbetsförmedlingens synspecialister har tidigare kunnat leverera rehabiliterings- och anpassningstjänster för personer med synnedsättning som har ett arbete men behöver insatser för att behålla anställningen. Årsskiftet 2012/2013 förändrades detta då vi i huvudsak fick i uppdrag att arbeta för målgruppen personer som är arbetssökande.

Det tycker vi som arbetar inom den arbetsinriktade rehabiliteringen är synd. Vi har bred erfarenhet att utreda och anpassa arbetsmiljöer för personer med olika typer och grader av

synsvårigheter. Det handlar inte bara om datorer och hjälpmedel utan det är ofta en kombination av allt detta; hjälpmedel, teknik, förståelse, erfarenhet och kunskap som ger ökade möjligheter till rätt insatser på arbetsplatsen. Kunskap som bidrar till att människor kan fortsätta sina yrkesliv.

Vi har många goda exempel från verkligheten där våra insatser har gjort stor skillnad. Rätt insats måste komma i rätt tid vilket betyder att de ska ske innan personen blivit uppsagd när han eller hon inte klarar av de tidigare arbetsuppgifterna till följd av sin synnedsättning.

Lena Söderberg
Synpedagog, Arbetsförmedlingen
Syn Döv Hörsel Nord

Ögonvårdspriset 2014

Föreslå en kandidat till Synskadades Riksförbunds Ögonvårdspris 2014.

Priset instiftades 1992 som en uppmuntran till forskare och övriga yrkesutövare inom ögonområdet. Forskning eller andra insatser som lett till framsteg inom ögonsjukvård och synrehabilitering/ habilitering har uppmärksammats under åren.

Prissumman på 50 000 kronor ges till en eller två enskilda pristagare.

Fri förslagsrätt praktiseras vilket innebär att det är

tillåtet att också föreslå sig själv.

Priset delas ut under Synskadades Riksförbunds 125-årsjubileum i Örebro den 16-17 maj.

En jury från Synskadades Riksförbund, Svenska Ögonläkarföreningen, Optikerförbundet och Föreningen för Synrehabilitering bedömer kandidaterna. Ansökan på www.srf.nu/ogonvardspriset

Vi vill ha ansökan senast den 1 april 2014.

Frågor: Urban Fernquist, 08-39 91 53
Mejla ansökan till: asa.nilsson@srf.nu

 Synskadades Riksförbund

Nationella barndagen på sc Stockholm

I november förra året anordnades en nationell barndag i Stockholm.

Det har varit tradition sedan tidigare att behandlande som arbetar på syncentraler/enheter träffas med jämna mellanrum för att delge varandra kunskap. Senast var mötet i Göteborg och det var mer än fem år sedan så nu var det hög tid att mötas.

Initiativet togs på enhetschefernas årliga möte då synchefer från hela Sverige möts. Alla tyckte att det varit av stort värde och önskade att det mötesforumet skulle tas upp igen.

Stockholm ligger strategiskt bra till så då blev det beslutet att nationella barndagen skulle vara där nu när det blev återuppstartat.

Gunnel Brandt, chef för syn Barn och ungdom Stockholm var den som var huvudansvarig tillsammans med sina medarbetare. Hela Stockholms barnsteam har varit engagerade på olika sätt för att få i stånd ett möte med hög kvalite. Pirjo Kaikkonen enhetschef Syn barn och ungdom Skåne var delansvarig eftersom hon är representant för Syncentral/enhets chefer i Södra regionen.

Inbjudan till nationella barndagen gick ut till samtliga syncentral/enheter.

På förmiddagen var det föreläsare från Stockholm, Skåne samt

Uppsala som bjöd på sin kunskap och erfarenhet till övriga.

Psykologerna samt kuratorer föreläste om psykosociala stödet från barn och ungdomsteamet Stockholms syncentral.

Fredrik Lejonklou sjukgymnast Uppsala föreläste om sin undersökning gällande Vardagsförmågor hos barn med måttlig synnedsättning.

Ingrid Axelsson, Karin Regnell samt Catarina Temse Andersson synpedagoger från Stockholm föreläste kring sitt arbetssätt gällande synträning vid synfältsbortfall.

Helen Bernhardsson samt Åse Bjernryd synpedagoger från Synenheten barn och ungdom Skåne föreläste kring sitt projekt gällande mobilspel som kan användas vid orienteringsträning.

På eftermiddagen var det workshops. Alla hade haft möjlighet att påverka vilka frågeställningar som det skulle vara Workshops kring. Man valde själv vilken workshop som var intressant.

Följande ämne fanns det att välja emellan.

- Hur arbetar vi med habplaner/delaktighet?
- Hur arbetar vi med tidiga insatser till små barn och deras föräldrar?
- Hur arbetar vi med hjälpmedel?
- Hur arbetar vi med barn/ungdomar med synfältsbortfall

orsakat av hjärnskada?

- Hur arbetar vi med gruppverksamhet?
- Hur arbetar vi med orienteringsträning?
- Hur arbetar vi med vardagsförmågor hos barn/ungdomar med måttlig synnedsättning?
- Hur arbetar vi med motorik?
- Vilka insatser erbjuds ungdomar/tonåringar?
- Hur samverkar vi med andra instanser?

Focus låg på ”hur” eftersom det faktiskt är det svåraste. Alla vet att de ska men hur är viktigt för att det ska bli så bra som möjligt för den brukaren och dess nätverk.

Det var professionella från 18 syncentraler/enheter som kom till konferensen, hela 70 personer. Nio olika yrkeskategorier var representerade. Det var mycket glädjande eftersom mycket tid och kraft lagts ner i förberedelse inför konferensen.

Vi fick återkoppling av samtliga som var mycket nöjda och önskar en fortsättning.

På nästa chefsmöte i maj kommer frågan tas upp gällande ”hur”. Men vi är helt överens om att en fortsättning av nationella barndagar är mycket värdefull.

Pirjo Kaikkonen
enhetschef Synenheten barn och ungdom samt dövblind enheten Skåne

Fäktning för synskadade

– **Man använder egentligen samma teknik som med en vit käpp, säger Jorge Leguisamo som uppträder som fäkttränare i projektet Fäktning för Synskadade i Stockholm.**

Projektet drivs av två latinsamerikanskt inspirerade föreningar i Stockholm, Syd i fokus och Latice, som har fått ett anslag från Arvsfonden för att sprida fäktningens praktik bland synskadade. I skrivande stund finns det sex deltagare utom Jorge själv.

Syftet är förstås att träna kroppshållning, balans och motorik på ett sätt som gör det likgiltigt om man ser något eller inte. I fäktning är det, som man skriver i sin ansökan till Arvsfonden, beröringskänslan och hörseln som är viktigast.

Jorge blev intresserad av fäktning när han var reservofficer i Uruguays flotta och hade tillgång till tränare. – Jag var filmälskare och inspirerad av Zorro, säger Jorge.

Nu bor han i Sverige och har makuladegeneration.

Av de sex övriga är tre latinamerikaner och tre infödda svenskar.

– Jag känner Jorge sen gammalt och har varit med i SRF Botkyrka-Salem i 25 år, säger Sergio. Jag började testa fäktning för synskadade när vi var arbetskamrater på SRF Hantverk.

– Jag försökte hitta något som ger motion och det här passar

mig, säger Emil. Det är lite kultur i det också för att det är en så gammal idrott. Jag har provat med den lilla syn jag har och det känns bättre med ögonbindel. Då behöver jag inte anstränga mig för att se utan kan fokusera på att känna.

Man har alltså en obligatorisk ögonbindel för att jämställa deltagarna oavsett vilken syn de har. I övrigt har man jacka och byxor i ett tyg som tål tryck utan att gå sönder, en madrasserad ansiktsmask av metallnät, och en värja som ser ut som en vit käpp med skydd för handen. Alternativt kan man ha en värja med s.k. pistolfattning.

I värjan finns en signalanordning som piper vid träff, olika pip ljud för olika värjor så att man kan hålla reda på vem som träffar först.

Dessutom markerar man en

linje längs med fäktbanan så att man kan känna med fötterna i vilken riktning man rör sig.

Fäktning som synskadesport är mer utvecklad i Italien, säger Jorge. Det finns också i Belgien, Frankrike, USA och Uruguay.

Fäktning för synskadade håller för närvarande till på lördagmiddag i Fäktningens lokaler i Vasastan, i det så kallade ”Akvariet” med skyltfönster mot gatan.

– Vi letar efter en lokal som vi kan ha en vardagkväll också, säger Jorge. Då finns det ytterligare några stycken som kan delta.

Läs gärna mer om projektet på <http://www.arvsfondsprojekten.se/node/21954/info>. Och läs mer om synskadefäktning på <http://www.fencing.net/2667/fencing-for-the-blind-in-italy/>

Kamratstödsprojekt i Stockholm

Ett kamratstöd som komplement till syncentralernas rehab har startat i Stockholm i SRF Stockholms och Gotlands läns regi.

– Kamratstödsgrupperna ska ägna sig åt det psykosociala, som syncentralerna inte har resurser till, säger Karen Friðriksdóttir som ansvarar för projektet.

Under sex möten ska nysynskadade diskutera känslor kring synskadan men också andras reaktioner och missuppfattningar och hur de kan hanteras, liksom hur man smälter in i samhället trots att man inte ser.

Men även en och annan kompensatorisk teknik kommer att kunna slinka med.

Man skulle kunna tro att det är sånt här som SRFs föreningar ägnar sig åt dagligen och stundligen, men enligt Karen är det inte så.

– Av och till gör man nog det, säger hon, men inte som en systematisk och särskild verksamhet.

Dessutom riktar sig kursen till nysynskadade som inte nödvändigtvis behöver vara SRF-medlemmar.

– Vi har värvat deltagare via syncentralen, S:t Eriks ögonsjukhus, heminstruktörerna, bibliotekens talboksavdelningar och Södersjukhusets ögonklinik, säger Karen.

Hittills har en grupp kommit igång, men Karen säger sig ha

fått många positiva reaktioner så det blir fler. En del av projektet är att kamratstödjare ska utbildas inom lokalföreningarna.

– Det är inte meningen att vi ska vara några professionella terapeuter, säger Karen. Vi utgår ifrån ett empowermentperspektiv och ska bara stödja andra genom att bjuda på oss själva och våra erfarenheter som synskadade.

Avsikten är att kamratstöd, på det här systematiska sättet, ska bli en normal verksamhet inom organisationen i fortsättningen.

– Senare finns möjlighet att ha grupper för anhöriga och för veteraner också, säger Karen Friðriksdóttir.

Projektet har finansierats av Arvsfonden.

JW

Kvalitetsregistret utvecklas

SKRS - Svenskt Kvalitetsregister för Synrehabilitering vid synnedläggning – är under uppbyggnad.

Det har beviljats ett planeringsbidrag på 400 000 för 2014.

Barbro Lutteman har slutat som registerhållare och ersatts av *Anne Granath* som är SC-chef i Vänersborg. Eye-Net Sweden hjälper till med uppbyggnaden av registret men verksamheten kommer att ha mycket att säga till om vad gäller innehållet. Styrgruppen rapporterar fortlöpande och närmast nu vid chefsdagarna på Bosön i maj.

Några syncentraler kommer att rapportera in uppgifter för en testomgång.

Kuratorsdagar 2014

Den 4 - 5 september är det dags för årets kuratorsdagar. Platsen är som tidigare SRF-huset i Enskede.

Årets fördjupningsområde behandlar "Förlust - livsställning" med Barbro Linnér Axelsson som föreläsare. Inventering och erfarenhetsbyte av evidensbaserade metoder inom psykosocialt behandlingsarbete och mycket annat står också på agendan.

Inbjudan och program skickas ut under mars.

Viviann Emanuelsson

Dövblindcentret samlar expertisen

En mötesplats för kunskaps- och erfarenhetsutbyte kring frågor som rör kombinerad syn- och hörselnedsättning/dövblindhet

Dövblindhet väcker ofta starka känslor i samhället. Många vet inte vad det innebär, och både i sjukvården och hos andra instanser är kunskaperna och erfarenheterna ofta begränsade. Därför är det viktigt att sprida information om vad dövblindhet är och hur personer med dövblindhet vill bli bemötta. Nationellt kunskapscenter för dövblindfrågor (NKCdb) är en övergripande nationell resurs. En av de viktigaste uppgifterna är att samla, utveckla och på olika sätt förmedla kunskaper om dövblindhet till olika samhällsaktörer inom stat, landsting/regioner och kommuner.

Dövblindhet innebär en kombinerad funktionsnedsättning av syn och hörsel och förekommer i alla åldrar. Ibland är dövblindheten medfödd eller har inträffat före språkutvecklingen, i andra fall har den utvecklats senare. Dövblindhet kan även förekomma tillsammans med andra funktionsnedsättningar. De individuella behoven är stora och det krävs en specifik kompetens och erfarenhet från samhällets sida för att kunna möta de skiftande behoven från personer med dövblindhet

och deras närstående. NKCdb har idag ett uppdrag utifrån ett livsperspektiv och med en helhetssyn på människan. Hos oss arbetar professionella både med och utan egen erfarenhet av att leva med dövblindhet. Genom att involvera människor som lever med en kombinerad syn- och hörselnedsättning hoppas vi på att kunna ta fram ännu mer specialiserad information, bättre kommunikationsmodeller och mer riktade metoder för habilitering och rehabilitering. Ambitionen är att vår kompetens ska motsvara de varierande behoven inom målgruppen.

Nationellt kunskapscenter för dövblindfrågor (NKCdb) är en statsbidragsfinansierad verksamhet som har funnits under Stiftelsen Mo Gård sedan 2003 och haft Socialdepartementet som uppdragsgivare. Från den 1 januari 2013 är Socialstyrelsen uppdragsgivare. Det nya uppdraget omfattar följande sju huvudområden:

- Tillhandahålla nationellt expertstöd till landsting och andra huvudmän
- Samla, utveckla och sprida information om dövblindhet
- Verka för systematisk metodutveckling
- Verka för utveckling av teknik

och tjänster för information och kommunikation

- Fördjupad brukarsamverkan särskilt inom områdena information och kommunikation
- Stödja kommuner, landsting och andra aktörer med kompetensutveckling i form av utbildningar och kurser om dövblindhet
- Utgöra en samordnande nationell kontaktpunkt när det gäller internationellt samarbete kring dövblindfrågor

För personer med dövblindhet är det taktila sinnet det viktigaste; att känna former, värme, kyla, mönster och material.

För små barn som fortfarande utvecklas mycket, både gällande motorik och språk, krävs därför ett mycket riktat och specifikt stöd. Det viktigaste är att kunna kommunicera och bygga upp kunskaper, självförtroende och självständighet så att det går att orientera sig i omgivningen, vidareutveckla sin kommunikationsförmåga och känna sig delaktig i samhället. Därför strävar vi efter att ta fram metoder som möjliggör så stor delaktighet som möjligt. Personer med dövblindhet vill leva precis lika fritt och självständigt som alla andra, och här är teknikens snabba utveckling till stor hjälp.

Eftersom dövblindhet är relativt ovanligt råder det ständigt kompetensbrist inom området. Vi arbetar för att stärka det nationella stödet så att alla som behöver kan få tillgång till kunskap och information om dövblindhet. Det sker på många

sätt, bland annat i form av informationsmaterial, rapporter, hemsidan, grundkurser, konferenser och temadagar. Genom vår välbesökta och flitigt uppdaterade facebook-sida berättar vi vad som är på gång.

Vi har också ett väletablerat expertteam för utredning och diagnosticering som stödjer landstingen när det gäller mycket svårdiagnostiserade personer med dövblindhet. Teamets samlade kompetens, långa erfarenhet och tvärfackliga sammansättning har lett till att vi i Sverige har blivit allt bättre på att ställa diagnoser tidigt i livet.

God samverkan är en framgångsfaktor i dövblindarbetet och det är också en strategi som genomsyrar vårt arbete. Olika arbetsgrupper och nätverk har byggts upp, såväl nationella som internationella och med olika syften och mål. I Norden finns en sedan länge

Nytt uppdrag för SPSM i regleringsbrevet för 2014

I regleringsbrevet för 2014 har Utbildningsdepartementet gett Specialpedagogiska skolmyndigheten, SPSM, i uppdrag ”att ta fram ett stödmaterial för huvudmän och skolor om punktskrift och taktilläsning i syfte att höja kunskapsresultaten för elever med behov av punktskrift.” Uppdraget är delegerat till Resurscenter syn där en process precis har startat kring hur ett sådant material skulle kunna utformas.

väl utvecklad samverkan kring dövblindfrågor och i de nordiska nätverken sker utvecklingsarbete av olika slag. Det är också självklart för oss att ha ett nära samarbete med brukarnas organisationer och företrädare, framför allt Förbundet Sveriges Dövblinda (FSDB) och dess sektioner Dövblind Ungdom (DBU) och Föräldrarådet. Brukarsamverkan i konkreta frågor och brukarinflytande generellt i verksamheten ser vi som en viktig väg att gå för att nå goda resultat och kunna utvecklas i en riktning som motsvarar brukarna aktuella behov.

För mer information gå in på vår hemsida www.nkcd.se och ”gilla” oss på facebook!

Lena Göransson,
Verksamhetschef för Nationellt kunskapscenter för dövblindfrågor

Uppdraget kan ses ingå i det beslut om organisation och ansvarsfördelning inom SPSM vad gäller punktskriftsläsande barn och elever. Det innebär att Resurscenter syn har fått en samordnande funktion för specialpedagogiska insatser och för utvecklingsfrågor som rör gruppen.

Anders Rönnbäck, Resurscenter syn, SPSM

Nu är den nya lätta teknikkäppen snart klar!

Den nya lätta teknikkäpp som tagits fram av SRF Kronoberg i samarbete med professionella produktvecklare är nu nästan färdig. Femton käppar kommer under våren att testas av ett antal käppanvändare via syncentralerna.

Bakgrund

Utvecklingen hos vissa hjälpmedel för funktionshindrade står i stort sett stilla. Teknikäppar för synskadade är ett sådant exempel. Orsaken är bl.a. att de käppar som idag finns på marknaden ofta tillverkas i små företag med begränsade ekonomiska resurser.

Därför bedriver SRF Kronoberg sedan flera år med stöd av Arvsfonden ett utvecklingsarbete för att få fram en ny teknikkäpp som är lättare och säkrare än dagens käppar, vilket tidigare rapporterats i Nya synvärlden. Sedan vi efter flera års prov kommit fram till hur en ny bättre teknikkäpp borde vara konstruerad så samarbetar vi sedan augusti 2012 med företaget Produktutvecklarna i Växjö AB för konstruktion och tillverkning av prototyper till den nya käppen. Den första prototypen blev klar i maj-juni i fjol och testades under sommarmånaderna av undertecknad projektledare. Under hösten blev tre exemplar av version 2 klara; två av

Ännu så länge svart – men slutversionen blir vit, och har ett nytt handtag.

dessa testas sedan dess av olika käppanvändare i Växjö resp. Stockholm under en vecka var. Efter inledande bekymmer med en limskarv som inte höll så fungerar käpparna nu bra. I den svarsenkätt som varje testare fyller i efter sin testvecka framkommer nu många lovord för att käppen är så märkbart mycket lättare att pendla med än dagens käppar, samtidigt som käppen upplevs som stabil och ger bra information till brukaren.

Den nya käppens konstruktion

Käppen är av typ tvådelad teleskopkäpp, med rör av kolfiber.

Doppskon är en unik nykonstruktion: Den är lätt, den är slitstark och den glider mycket lätt över underlaget.

Låsningen av käppens båda halvkor till valfri längd sker genom en helt nykonstruerad låsanordning som vi tror kommer att vara driftsäkrare och hållbarare än låsningen hos dagens teleskopkäppar.

Handtaget är också nykonstruerat med sikte på att ge ett viltsamt och säkert grepp.

För hela konstruktionen gäller att stor vikt lagts på att få käppen så hållbar och säker som möjligt, för att undvika risker för käppanvändarna och extra arbete hos syncentralerna.

Vi tycker vi fått fram en käpp anpassad för nutidens krav och ur användningssynpunkt klart överlägsen de käppar som finns på marknaden.

Det stora sluttestet

Baserat på erfarenheterna från testerna i Stockholm och Växjö av version 2 av käppen fintrimmas nu konstruktionen, varefter tjugo nya käppar kommer att tillverkas. Landets syncentraler har nyligen inviterats att vara med i det stora sluttestet då femton av dessa kommer att lånas ut till intresserade syncentraler för att käppanvändare ska kunna få prova den nya käppen en vecka var. På detta sätt hoppas vi att under de närmaste två månaderna över hundra personer ska kunna testa den nya käppen.

Avsikten är att få erfarenheter av hur käppen fungerar i olika miljöer och väder, för olika åldrar och kön, vana och mindre vana käppanvändare mm. Dessutom kommer testerna att ge medverkande syncentraler och många käppanvändare en fördjupad insikt i hur käppen fungerar. Varje testare kommer att skriftligt få svara på ett antal frågor när testveckan är slut.

Vidare kommer vi att utsätta ett antal av de returnerade käpparna för olika typer av extrem belastning så att de går sönder. Detta för att ytterligare säkerställa att käppens konstruktion är hållbar nog.

Sedan är det dags att avsluta utvecklingsprojektet och under hösten överlämna käppen till kommersiella aktörer för tillverkning och marknadsföring.

Tillverkning kommer att ske hos ett teknikföretag i Blekinge och marknadsföring via företaget LVI i Växjö, känt i synskadekretsar.

Örjan Nordell
Växjö

Nya grepp på Stockholms sc

Vi har testat att linda käpphandtag på Ultraflex- och Teleskopkäppen NFB med ”greplindor” för innebandyklubb.

Greplindorna finns i olika färger och kvalitéer.

Med ett lindat handtag:

- * kan man hålla lösare
- * blir handtaget varmare
- * blir greppet lite större
- * glider inte handen framförallt när man använder vantar.

Vår slutsats är att man blir mer avspänd i hand och underarm och därmed lättare kan ta emot information via käppen. Tröttheten minskar, man blir mer följsam i sin teknik och orkar kanske gå längre.

I nuläget är lindan inte ett hjälpmedel hos oss utan man får köpa den i sportaffärer.

Priset varierar mellan 1-200:- / rulle och 1 rulle räcker till ca 2-3 handtag.

Anitha Svensson
Synpedagog
John Sundholm
Sjukgymnast

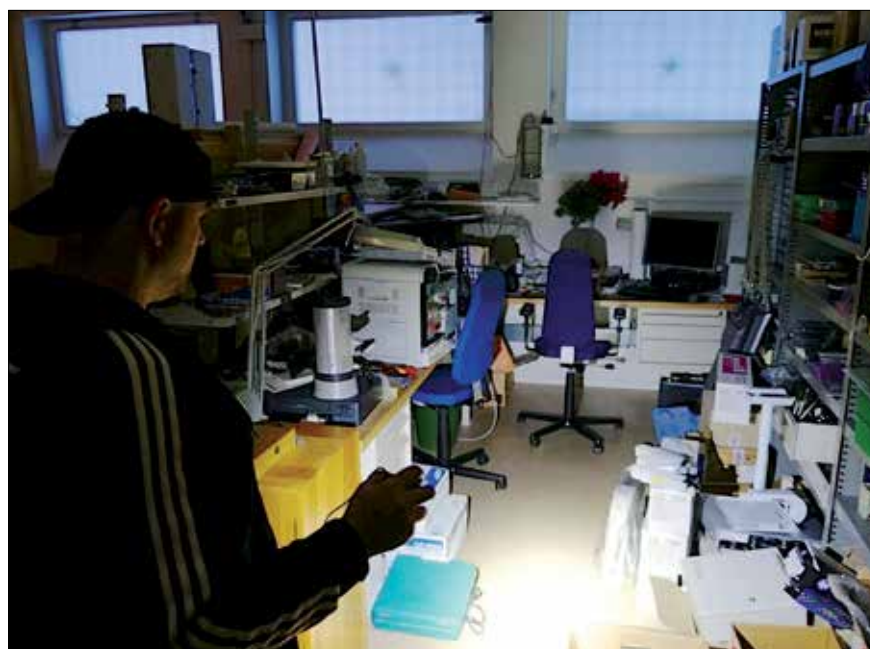
Bra ljus på arbetet

Våra ögon behöver rätt belysning för att optimalt kunna behandla information i omgivningen. För personer som har en synnedbelysning är rätt ljus och belysning än viktigare och ofta en förutsättning för att klara av ett arbete.

Det handlar inte om mycket och starkt ljus utan "rätt" ljus anpassat utifrån individuella förutsättningar och behov, i kombination med de krav som ställs för det arbete som ska utföras. Under året har Arbetsförmedlingen genomfört projektet "Bra ljus på arbetet". Ett projekt som handlar om att via praktiska ljuslaborationer och ny teknik inom belysningsområdet, hitta fungerande belysningslösningar för två personer med olika synproblem och ljusbehov i skilda arbetsmiljöer. Under projekttiden har också ett förslag till en strukturerad metod för belysningsanpassning tagits fram möjlig att använda för Arbetsförmedlingens synspecialister vid denna typ av ärenden.

Pär arbetar som IT tekniker på en skola. Han har ögonsjukdomen Retinitis Pigmentosa som ger kikarsyn. Han ser bäst i ett litet område rakt fram och bra ljus är en förutsättning för att han ska kunna se detaljer och

orientera sig i omgivningen. Eftersom han har ett rörligt arbete blev lösningen därför olika portabla belysningslösningar samt, förstöringslampa, ljusramp över arbetsbänk och bokhyllbelysning.

Gunilla arbetar som föreningskanslist med många personliga kontakter. Sjukdomen Rosacea påverkar hennes ögon och gör henne mycket ljuskänslig. Hon fungerar bäst i dämpad belysning. För henne är bland annat

varierbar ljusstyrka viktigt.

Före: Ljuset i rummet upplevs som grått, monotont och sövande. Lysrörsarmaturen ger direkt ljusstrålning mot Gunilla vilket hon upplever besvärande. Enbart persienner som dags-

Ljusbehandling ger begränsat utrymme för reglering och rummet känns fördraget och trist.

Efter: Punktinsatser har gjorts för att ge ljus där det verkligen behövs. Detta medför att ljuset från lysrör inte behöver vara så starkt. Reglerdon på skrivbordet gör att hon själv kan styra och variera ljusstyrkan på armaturerna i rummet. Skrivbordsarmatur kompletterar takarmaturen. Belysningslist under bildskärm ger ljus på manushållaren. Belysning för bokhyllan och anslagstavla. Spotlights belyser motsatt vägg och ger indirekt ljus utan att blända.

Med hjälp av strukturerande intervjuer före, under och efter genomförd belysningsanpassning kunde insatserna utvärderas. Resultatet visar att båda personerna subjektivt upplever att den funktionella synförmågan avsevärt förbättrats trots att själva synförmågan är densamma. Båda personerna uttrycker stora förbättringar i sin arbetsmiljö och att det nu har avsevärt

lättare att utföra sina arbetsuppgifter!

Projektet har genomförts i samarbete mellan Af Rehab, Christer Inde, Indenova, och

Ola Carlsson Fredén, Ljuslabbet (foto)

Lena Söderberg

Arbetsförmedlingen Rehabilitering

Specialpedagogiska
skolmyndigheten

SPSM informerar om föräldrautbildning

Specialpedagogiska skolmyndighetens Resurscenter syn erbjuder kurs för dig som är förälder till ett barn med synnedsättning i åldern 0–5 år. Barnet med synnedsättning medföljer under kursdagarna. Boende ordnas på kursorten.

Alla kurser är kostnadsfria och full ersättning utgår för resekostnader. Du betalar en mindre avgift för mat och logi.

För ytterligare information och intresseanmälan till kurs hösten 2014 eller våren 2015 kontakta kurator Annica Winberg via e-post: annica.winberg@spsm.se.

Tiderna förändras – och vi med dem

Det har tvistats om vilken grundutbildning som är bäst att ha i botten för att bli en bra synpedagog lika länge som det funnits synpedagoger, det vill säga sedan mitten av 70-talet! På den tiden var det lärare kontra ögonmedicinsk personal som diskuterades mest. Båda parter hade ju varsin del av yrkestiteln i sin grundprofession och tyckte att just deras kunskaper passade bäst att bygga vidare på. Under 90-talet gjorde arbetsterapeuterna entré på bred front. Det gjordes försök att lägga in en valbar syndel i deras utbildning men skolan nappade inte på detta. På senare år har optikerna börjat intressera sig för att jobba som synpedagog på syncentral och det har erbjudits kurser i svagsynoptik och optometrisk rehabilitering.

Nu har diskussionen om ”vad man är i botten” blossat upp igen tack vare YH-utbildningen till synrehabiliterare. Nu är det plötsligt ok med olika bakgrunder men det måste vara en tre-årig högskoleutbildning om det ska anses lämpligt enligt en del chefer och handledare. Yrkes-högskolans policy är att man ska kunna söka deras utbildningar på gymnasiekompetens med lämplig yrkeserfarenhet och det kan vi inte ändra på.

Jag tror att vi måste se mera till personliga egenskaper och kompetenser. Synpedagogens

yrkesroll har ändrats en del på 40 år – och konstigt vore det väl annars! Vår brukargrupp har också ändrats. De äldre ökar till antalet och de är ofta mycket aktiva och ställer helt andra krav än vad generationen före dem gjorde. Synpedagogens arbete har gått från enskild träning, som ibland var mycket av lärare – elev, återkommande träningsbesök och hemläxa till en mera coachande roll där information om egenvårdsprodukter och annan utrustning som inte betraktas som hjälpmedel får ta stor del.

Om jag får önska så är den optimala mixen av synpedagoger på en syncentral en brokig skara. Jag vill ha någon som är duktig på orientering/förflyttning, någon som är kunnig inom datoranpassningar och välfärds-teknologi, någon som är bra på barns synproblematik, någon som brinner för förbättringsarbete och bedömningsinstrument och så någon av den gamla stammen som vet vad excentrisk fixation och bästa näthinneplats handlar om. Vad dessa personer är i botten har egentligen ingen betydelse om de fungerar i syn-teamet

Problemet grundar sig i att det inte funnits en enkel väg att bli synpedagog – man måste bli något annat först. Det medför också att vi inte får in några ungdomar på marknaden utan

mest ”karriärväxlare”.

Jag vill vädja till mina gamla kollegor – var inte rädda för att släppa in nya aktörer på ”synbanan”! Till er som kommer nya ut på syncentraler och andra arbetsplatser vill jag skicka med en uppmaning att suga åt er så mycket kunskap och erfarenhet som ni kan från det gamla gardet för snart går vi hem och då tar vi med oss en massa kompetens som inte ersätts automatiskt och som är svår att läsa sig till.

Gun Olsson
SC-chef i Kalmar

Vi söker en synpedagog

Till syncentralen, specialistenhet, Gävle.
Sista ansökningdag 2014-03-14.

www.lg.se/jobb

Landstinget Gävleborg

Mobbning av nyutbildade från Härnösand?

Ledningsgruppen för YH-utbildningen till synrehabiliterare har skickat ut ett brev till alla syncentralschefer. Brevet är en lägesrapport och information inför nästa termin. Det tar också upp de problem som uppstått på vissa praktikplatser när det gäller attityd och bemötande från handledare och andra medarbetare. Brevet publiceras i NSV för att nå ut till en bredare läsekrets

Till syncentralscheferna

Som ni vet sen tidigare har vår yrkeshögskoleutbildning till synrehabiliterare varit i gång sedan september efter många års diskussioner om behovet av en utbildning för att vi ska ha duktiga medarbetare även framöver när många äldre synpedagoger går i pension. Härligt att vi har en utbildning med 100 % fokus på synrehabilitering, vilket vi saknat de senaste åren.

Vi har 23 entusiastiska studerande med olika utbildningar och erfarenheter i bagaget, drygt hälften har en treårig högskoleutbildning. Efter att ha fått en introduktionsvecka på synområdet i början av september har de bedrivit studier på heltid, hittills om bemötande och samtalsmetodik, ögonmedicin och påbörjat kursen optik och synhjälpmedel innan de gick på sin första syncentralspraktik, LIA 1 (Lärande i arbete) vecka 45-48. Under sin

LIA har de skaffat sig uppfattning om både syncentraler och sin kommande yrkesroll.

Det har inte varit helt lätt att få praktiktillgångar på alla syncentraler utifrån studerandes möjlighet för boende under tiden. Vi hoppas att detta bara var ett tillfälligt problem och att alla i framtiden kan ta emot studerande. Det ger även ny input för egna medarbetare och möjlighet att växa i rollen som handledare, inte bara extra arbete. Samtidigt har vi haft några syncentraler som lovat att ta emot, men där vi inte haft möjlighet att placera studerande, men vi hoppas få återkomma till er med nya studerande framöver.

Vi inom branschen har ju ett gemensamt ansvar för framtiden. De flesta av oss är överens om att vi på syncentralerna behöver en ny generation personal med gedigen synrehabiliteringskompetens för att ersätta både den akuta bristen och nära förestående stora pensionsavgångar bland befintliga synpedagoger.

Många av de studerande har rapporterat om både ett bra bemötande och en intressant tid på LIA 1, för många deras första kontakt med syncentral. Många har fått ett förstärkt engagemang och ambition när de fått ta del av verksamheten och det sporrar i fortsatta studier. Vi tackar för de insatser som många av er har lagt ner tillsammans med era

medarbetare för att ge en positiv bild på synrehabilitering.

Tyvärr har vi också fått ett par rapporter om handledare som börjat med att konstatera att de studerande aldrig kommer att bli anställda på en syncentral, i princip att de inte duger. Mycket märkligt naturligtvis att handledare inte har insikt om sin roll gentemot studerande. Det finns inte heller grund för något sådant påstående eller för försök till att ignorera studerande som framtida kollega. Som tur är så är dessa handledare få, men varje sådan handledare eller annan medarbetare är en för mycket. Det kan bero på rädsla eller okunskap om både hur utbildningen har sett ut historiskt sett och om vad som ingår i den nu aktuella utbildningen.

Vi har förstått att många blir imponerade när de hör vilka namn som medverkar som lärare på utbildningen eller tittar i kursplanen.

I vår blir det dags för LIA 2, vecka 13-20 och vi ser fram emot att ni bidrar med praktikplatser till deras fortsatta utbildning. Då har de genomgått olika metodavsnitt och kan tydligare öva sig i yrkesrollen med handledning. Vi vädjar till er alla att samtala med era handledare/synpedagoger och övrig personal så att de förstår vikten av utbildningen och är bekanta med

dess innehåll så att vi slipper rapporter om attitydproblem vid nästa LIA. Vi bifogar kursplan samt dokumenten inför LIA 2 om ni inte sett dem tidigare.

Yrkeshögskolemyndigheten har beviljat utbildningen för två år, så en kurs till startar hösten 2014 med 25 platser. Vi kommer att söka för ytterligare två utbildningar år 2015-2016.

Vill ni veta mera om utbildningen eller funderar över något kring detta får ni gärna höra av er till oss undertecknade eller utbildningsledare Anita Kemlén i Härnösand, tel: 0611-34 89 31, e-post: anita.kemlen@harnosand.se.

Med en förhoppning om fortsatt givande samarbete!

Ledningsgruppen för utbildningen

Anna Nilsson, ordförande

**Chef Seniorteamet Syncentralschef
Verksamhetschef, Stockholms
Syncentral**

Gun Olsson

Syncentralen Kalmar

Ingvar Wennermark

**Syncentralerna i Region Västra
Götaland**

Kallelse till årsmöte i FFS

Välkommen på Årsmöte För-
eningen för synrehabilitering
Alla medlemmar hälsas väl-
kommna till årsmöte den 20/3
kl 16:30

Plats: Hotell Ariadne
Södra Kajen 37
Stockholm
T-bana Gärdet

Handlingar till årsmötet finns
på hemsidan 2 veckor innan
mötet

PROVISTA

ProVista Specialoptik AB

Gruvgatan 8, 42130 V. FRÖLUNDA

tel: 031 - 49 78 30

e-post: info@provistaab.se

web: www.provista-optik.se

Eye-Pal ROL är en enkel bärbar läsapparat utan arm eller separat kontrollpanel som drivs antingen via batterier eller nätadapter. Eye-Pal ROL läser till exempel lösblad, tidningar, böcker, pillerburkar och restaurangmenyer. Det finns möjlighet att spara den inskannade texten för att läsas vid ett senare tillfälle. Texten kan också sparas på USB-minne. Eye-Pal ROL har också en unik "Audio-minder"-funktion där du kan spela in egna påminnelser. Eye-Pal ROL innehåller också klocka med alarmfunktion.

Syskonet heter Eye-Pal ACE och är utrustad med skärm.

Hör gärna av dig för att få mer information om Eye-Pal ROL eller Eye-Pal ACE.

Kalendern

2014

Funka Nu

8-9 April 2014

Tillgänglighetsdagar, Stockholm

www.funkanu.com

SETT

7-8 maj 2014

Skandinavien största mässa och konferens inom det moderna och innovativa lärandet.

<http://www.settdagarna.se/Om-SETT>

Pacific Rim International Conference on Disability and Diversity

19-20 Maj, 2014 Honolulu, HI: Hawaii Convention Center

<http://www.pacrim.hawaii.edu/>

Education in "Care and Assistive Technology"

22- 23 maj 2014, Heerlen, NL

<http://www.aaate.net/>

SightCity

14-16 maj 2014, Frankfurt

www.sightcity.net

11th EUSE Conference

11-13 juni, Dublin

<http://www.eusedublin2013.com/>

VISIONS 2014

The National Conference of the Foundation Fighting Blindness

19-22 juni 2014 Omni Inter-

locken Resort , Denver, US.

<http://www.blindness.org>

Vision UK 2014 conference,

12 juni 2014, London

www.vision2020uk.org.uk

"Blindness, Technology, and Multimodal Reading"

Wellcome Trust

27-28 juni, 2014, Wellcome Collection. London

<http://blindnessconference.wordpress.com/>

"The other side "

26th annual meeting of the EACD (European Academy of Childhood Disability)

3-5 juli Wien, Österrike

www.eacd.org

ICCHP 2014

13th International Conference on Computers Helping People with Special Needs

9-11 juli 2014, Paris

www.icchp.org

AER International Conference 2014

Moving into the future

30 juli –3 augusti 2014 San Antonio, US

www.aerbvi.org

Satellite Conference IFLA's WLIC 2014 eBooks for everyone!

22-23 augusti, Sorbonne, Paris,

<http://ifla-lpd2014.brailenet.org>

3 Nordiske konference om Lys og Svagsynede

15-17 september

Scandic hotel, Aalborg

Syncenter Refsneas, Kalundborg

LVI-dagarna

18-19 september, PM Hotel i Växjö

"Från diagnos till behandling".

www.lvi.se/LVI-dagarna2014

EVER 2014 congress

"Science for sight"

1-4 oktober, Nice

www.ever.be/news.php

2015

BETT Show i London

14-17 januari

www.bettshow.com

8:e Nordiske kongress i synspedagogikk

"Synspedagogikk i helhetlig rehabilitering og habiliteringsarbeid"

5-7 Maj, 2015, Quality Hotel

Klubben Tønsberg, Norge

www.syndanmark.dk/nordisk_kongres/